

Válasz a minta és ellenőrző területek elemzéséhez tett hozzászólásra

Előljáróban már elmondtam, hogy cikkem elsőrendű célja az volt, hogy az üzemi szakembereket nagyvonalakban tájékoztassuk az elmúlt évek ezirányú munkáinak állásáról és felkeltsük érdeklődésüket, hogy ezzel is fokozzuk a beküldött munkarészek számát és minőségét. A hozzászólás arra mutat, hogy egyes helyeken célt értünk. Amini említettem, a cikk csak nagyvonalú tájékoztató, a minta- és ellenőrző területek ügyében „részjelentést” is készítettem, amely már részletesebb. A részjelentés és ennek alapját képező adatfeldolgozás az érdeklődők rendelkezésére áll

Az üzemi minta- és ellenőrző területek célját az „Erdőnevelési Utasítás” egyértelműen meghatározza (Utasítás 32. o.): „Egyrészt a *szakszemélyzet továbbképzése*, másrészt az *erdőnevelés fejlesztése érdekében történő adatgyűjtés* céljából minden erdészetben évente egy tisztítási és egy gyérítési minta- és ellenőrző területet elemezni kell.”

Az üzemi minta- és ellenőrző területek helyét, állományát — az adódó konkrét eseteknek megfelelően — az üzem határozza meg. A helyi adottságoknak megfelelően tervezi és végzi el az összes munkákat; veszi fel, tartja nyilván, értékeli és a későbbiekben hasznosítja a kapott eredményeket.

Az ERTI — úgy mondhatnám — befejezett tények előtt áll akkor, amikor a határidőre beküldött adatokat rendezi, összesíti és belőlük egy országos képet igyekeznek meghatározni. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy egyes esetekben — ha igény merül fel — már az első lépéseknél a gyakorlatnak segítséget adjon. Évenként a 250 erdészetnek kb. 1000 db. minta- és ellenőrző területet kell kijelölni. E hatalmas munka egyenkénti, részletekbe menő ellenőrzésére az ERTI-nek nincs kapacitása, de nem is lehet feladata. A munka gondos, pontos elvégzése és időben való ellenőrzése az erdészet és az erdőgazdaság feladata.

Az üzemi minta- és ellenőrző terület kijelölésének helyes módja szerintem az alábbi volna:

1. Az erdészet és erdőgazdaság illetékesei közösen a helyszínen meghatározzák és hozzávetőlegesen pontossággal kijelölik a területet. Egyben elvégzik a nevelővágás kijelölését is nemcsak a szorosan vett parcellákon, hanem azok közül is egy pár méteres sávon. Ez azért szükséges, hogy ha a határ a pontos mérésnél módosul, a megfelelő jelölés azért meglegyen.

2. A második lépés végrehajtása az erdészet feladata. Ekkor történik meg a terület pontos kijelölése, állományfelvétel stb.

3. A harmadik fázis az erdőgazdaság ellenőrzése, amely az elvégzett teljes külső és irodai munkára terjedjen ki. Az egyes munkarészek csak akkor küldhetők el — az új rendelkezésnek megfelelően — az OEF-hez, ha az erdőgazdasági felülvizsgálat azt teljesen rendben levőnek találta.

Ha a leírt módszert követjük, elejét lehet venni annak, hogy gondatlan, hibás adatok kerüljenek az OEF-hez, illetve az ERTI-hez. Elmaradnak a hibás munkarészek visszaküldései és a javítgatások időtrabló huzavonái, amelyek az országos összesítő elkészítést is akadályozzák.

Azt világosan kell látni, hogy az üzemi minta- és ellenőrző területeken folyó munkáknál szükséges és nélkülözhetetlen pontosság nem írható elő és nem is kívánható. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a gondosan felvett üzemi adatokat a kutatás is nem tudná — bizonyos feladatok megoldásánál — jól hasznosítani.

A hozzászólás második része az erély kérdése körül mozog.

Az előre látható volt, hogy a beküldött adatok az általánosan ismert szint körül sűrűsödnek. Ha nem így történt volna, ez azt jelentette volna, hogy az eddigi gyakorlat alapvetően eltér a minta- és ellenőrző területen folyó munkától. A közölt táblázatokban az üzemi munkák szélső értékei, illetve ezek középértékei találhatóak. Azt hi-

szem azt nem kell különösen bizonyítani, hogy minél nagyobb számú adat állt az egyes kategóriák átlagértékeinek kiszámításánál rendelkezésre, az eredmény annál meg-
nyugtatóbb.

A belenyúlási erély helyességének megállapítása egyik legnehezebb feladat. Ezt hiányos feljegyzésekből elbírálni lehetetlen, éppen ezért közöltem a talált szélső érté-
keket is. A helyes érték nagy valószínűséggel a sok adatból leszűrt legnagyobb gyako-
riságok átlaga körül mozog, amely mint átlag került feltüntetésre. De újra és ismét-
elten hangsúlyozni kívánom, hogy az átlagos belenyúlási erély is csak tájékoztató
adat, az egyes területekre az adott helyzet határozza meg az erély szükséges nagyságát.

Schädelin klasszikus munkájában nagyon találóan mondja, hogy *aki a számoktól
vezetve gyérit, abba a gyanúba keveredik, hogy nem tud gyériteni.*

Az első öt év adataiból részletekbe menő irányelvek lerögzítése még korai volna.
Kevés az adat, a vonatkozási alapok erősen szóródók. Minőségileg jobbák és mennyisé-
gileg nagyobb számúak a 116—259/1961. OEF. számú körlevél megjelenése óta beérke-
zett munkarészek.

Igazán értékes adatok azonban csak hosszabb idő múltán állnak majd rendelkez-
zésre, amikor már ugyanazon területen 2—3 ellenőrző parcella adataival is rendelke-
zünk. Addig pedig az a feladat: minél több pontosabban felvett adatát összegyűjtjük,
megőrizzük és az egyszer már kijelölt területeket gondosan fenntartsuk a természet-
ben is. Ennek a munkának legnagyobb részét az erdészeteknek kell elvégezni.

Dr. Márkus László

IRODALMI SZEMLE

Tompa—Bründl: A fűz

(Mezőgazdasági Kiadó 1964.)

A könyv *dr. Koltay György* Kossuth-díjas, a nyárak és fűzek kiváló művelőjének
emlékét őrzi. A munka mintha felelet lenne neves szakemberünk „Egy elfelejtett ér-
tékes fafajunk, a fűz” című korábbi dolgozatára; kezdeményezésére a fűz jelentőségét,
gazdasági szerepét, fontosságát hazai szakembereink felismerték. A fűz ma már nem
elfelejtett, haszontalan fafaja erdőgazdaságunknak, méltó kiegészítője a fontos erdő-
gazdasági feladatot betöltő nyáraknak. Jelentőségét emeli sokoldalú ipari felhasznál-
hatósága mellett a szélsőséges, mély fekvésű termőhelyek hasznosításának lehetősége,
gyors növekedésénél fogva pedig a várható fatermés fokozása.

Dr. Tompa Károly és *Bründl Lajos* által szerkesztett és nagyobb részben általuk
írt, a Mezőgazdasági Kiadó gondozásában megjelent A fűz című könyv szerencsésen
foglalja össze a fűztermelésnek a gyakorlat számára szükséges ismereteit, a fűzek botá-
nikáját, a nemesítés, szaporítás, a károsítók felismerési és védelmi, továbbá a fa alakú
fűzek, illetve a fonófűzek termesztési és hasznosítási kérdéseit. Így a könyv nemcsak
erdészeknek szól; egyaránt hasznosíthatják értékes tudományos és gyakorlati adatait
az erdőgazdaságok, a fonófűz termesztést irányító Erdőkémiai Vállalat szakemberei, az
állami gazdaságok, termelőszövetkezetek, vízügyi szervek dolgozói.

A szerkesztők a monográfiát tizenegy munkatárs közreműködésével állították
össze, így gyakorlatilag az ország legjobb szakembereinek szaktudása került az olvasó
kezébe. A 251 oldalas könyv tíz fejezetre oszlik, ezen felül mellékletként összesfatömeg
táblát és terjedelmes irodalomjegyzéket tartalmaz.

A mű előszavában *dr. Balassa Gyula* miniszterhelyettes, az Országos Erdészeti
Főigazgatóság vezetője méltatja a könyv jelentőségét. Felhívja mindazok figyelmét
használatára, akiknek foglalkozási körük összefügg a fűztermeléssel, vagy módjuk van
korszerű fűztermeléssel növelni népgazdaságunk jövedelmét. Az első fejezetben a szer-
kesztők a fűzek népgazdasági jelentőségét ismertetik. Meggyőzően tárgyalják a fűzek
széles körű felhasználási lehetőségét, különösen a vékony anyag felhasználhatóságát, s
az abban rejlő nagy gazdasági hasznot emelik ki.